

Tialda Hoogeveen

Tialda Hoogeveen (1974) schrijft al 20 jaar boeken. Haar debuut *Winterslaap* gaat over hoe dieren maandenlang slapen, zonder te eten, drinken, poepen of plassen. Natuur en geschiedenis nemen een belangrijke plek in in haar boeken.

'Alles en iedereen op aarde is met elkaar verbonden, al sinds de oerknal 14,7 miljard jaar geleden. Dat komt doordat alles dat leeft én alles dat niet leeft is opgebouwd uit atomen, heel kleine deeltjes die zijn ontstaan door sterexplosies. Als sterrenstof zijn ze neergedaald op aarde. Moleculen zijn opgebouwd uit atomen. Elk molecuul, elk atoom in ons is al vele malen gebruikt. En daardoor is alles en iedereen met elkaar verbonden als een world wide web van onbreekbaar spinrag. Als dat beseft toch tot iedereen zou doordringen, dan zouden we toch heel anders met dieren, planten en de aarde omgaan?!'

Foto: Joke Schut

Als kind speelde ze veel buiten, verslond ze boeken en maakte ze al haar eigen boekjes. Ze was lid van het Fryske Gea en ging als tiener met deze natuurbeschermers op zomerkamp. Niet zo gek dus dat ze nu schrijver is van boeken over de natuur. In het boek *Oerstoer, over de wolharige mammoet en de rest* (Ploegsma) bijvoorbeeld is een hoofdstuk besteed aan klimaatverandering. Ze interviewde voor dit boek een KNMI-medewerker om te weten te komen op welke manier de wereld van kinderen zal veranderen de komende decennia. Dat dit hoofdstuk een plek heeft in een boek over dieren die tijdens de laatste ijstijd in Europa leefden, is logisch. Deze dieren zijn immers uitgestorven door een grote klimaatverandering.

Hoewel het niet het hoofdthema is in het boek *Woorden van Timo*, zijn de hoofdpersonen Timo en Nanne klimaatbewuste jonge mensen.

Ook in haar meest recente boek *Van oermens tot jou* komt klimaatverandering aan bod, omdat het een rol speelt in het ontstaan en de ontwikkeling van de mens. Wat veel prominenter naar voren komt in dit boek, is de verbinding tussen alles dat leeft, maar ook met alles dat niet leeft. Immers, we zijn allemaal opgebouwd uit sterrenstof, atomen, moleculen.

Leesfragmenten uit het boek: 'Van oermens tot jou'

Uit het hoofdstuk:

**'Hoe weet de wetenschap wat we weten?
En wat als dat niet waar is?**

Legoblokjes van het leven

Even voorstellen: je ziet ze niet, maar ze zijn er wel. Atomen. Ze zijn onzichtbaar, maar onmisbaar. Ze vormen de bouw- stenen van alles op aarde. Van je kleren, je huid, je adem, je kat en van al het andere, wat te veel is om op te noemen.

Ze komen van heel ver, hebben een lang leven erop zitten. Hoe klein ze ook zijn, ze dragen verhalen in zich mee als een wijze oude ziel. Och, als atomen konden praten... Als dat toch eens zou kunnen, dan zouden ze ons vertellen bij wie ze allemaal hebben gewoond. Dan zouden ze vertellen over de tijd dat ze huisden in een dodo, octopus, okapi, spruitje, sneeuwvlok, neanderthaler en miljarden dingen meer.

De meeste van die atomen zijn ontstaan in oorverdovende sterexplosies. Als sterrenstof zijn ze neergedaald op aarde. Wij zijn gemaakt van sterrenstof. Alles is gemaakt van sterrenstof. Moleculen zijn opgebouwd uit atomen. Nu jij uitademt, verspreid je moleculen over de hele aarde. En nu je inademt, komt er een molecuul je lijf in dat je misschien als baby al eens hebt ingeademd. Of een die ooit in een dinosaurusrug, de snor van Albert Einstein of de navel van je betovergrootmoeder heeft gezeten.

Alle bouwstenen van je lichaam zijn tweedehands. Elk molecuul, elk atoom in ons is al vele malen gebruikt. En daardoor is alles en iedereen met elkaar verbonden als een world wide web van onbreekbaar spinrag. Van heelal tot oerknal, van ster tot miereneter, van het eerste water tot later.

Uit het hoofdstuk:

Wat is eigenlijk een mens?
Mensen mensen, wat een mensen, zeiden de mensen toen de mensen de mensen zagen

Met de creatieve kracht van het verstand en handen die dingen kunnen maken, hebben mensen zichzelf en hun omgeving steeds aangepast en veranderd. Wij kunnen van alles. Raketten schieten ons naar de maan. We bewonen wolkenkrabbers. Via internet surfen we over de hele wereld. En Rembrandt schilderde zijn magistrale *Nachtwacht*. We bedenken beschavingen, talen, godsdiensten en wetenschap. Dankzij ons verstand kunnen we van alles verzinnen en maken. Maar er is geen dier dat zo veel stukmaakt als wij. Denk maar aan oorlog, wapens en hoe we de natuur vernietigen. De verstandige mens...

De meningenmachine

Een heel belangrijk verschil tussen mensen en andere dieren is dat mensen een mening hebben over zichzelf. Bijvoorbeeld over wat ze zien in de spiegel. Mijn tanden zijn schots en scheef, mijn huid te pukkelig, of: mooie outfit, *goodhairday*. Ook over dingen die je niet in de spiegel ziet kunnen mensen een mening hebben. Bijvoorbeeld: ik kan mooi zingen! Of: shit, ik lach veel te luid, ik schaam me rot. Ook chimpansees kennen schaamte, we zijn niet voor niets familie natuurlijk. Andere dieren hebben geen mening over zichzelf. Ze zijn. Punt. Moderne mensen maken van alles. Apps, films, windmolens en boeken bijvoorbeeld. Dit maakt mensen anders dan andere dieren. Niet beter. En ook niet slechter. Andere _dieren kunnen weer andere dingen heel goed. Vogels kunnen vliegen. Vissen ademen onder water. En gekko's kunnen op het plafond lopen. Toch denken we dat we heel wat zijn. Dat zie je bijvoorbeeld aan onze taal. Andere dieren hebben volgens ons een bek en poten. Wij hebben volgens onszelf een mond, armen en benen. En schrijven we een boek over dieren? Dan komen we er zelf niet in voor, terwijl wij toch echt ook dieren zijn.

Daar komt bij dat we beslist niet de enigen op aarde zijn. Er leven in totaal 2,1 miljoen soorten op de wereld, waarvan:

- 1,5 miljoen dieren:
 - o een kleine 6.000 verschillende soorten zoogdieren;
 - o ruim 11.000 vogelsoorten;
 - o meer dan 10.000 verschillende reptielen;
 - o meer dan 8.000 verschillende amfibieën.
- 425.000 planten;
- 151.000 schimmels, zoals paddenstoelen.

En dan zijn bacteriën en micro-organismen (een organisme dat zo klein is dat je het zonder microscoop niet kunt zien) nog niet eens meegeteld.

PS: nog steeds ontdekken biologen nieuwe soorten.

En nog een PS: elk jaar sterven talloze soorten uit...

VRAGEN

- Je kunt een verlanglijst maken voor van alles. Voor Sinterklaas en je verjaardag bijvoorbeeld. Een boodschappenbriefje is ook een verlanglijstje. Maar stel dat de aarde een verlanglijst zou kunnen maken, wat zou daar op komen te staan?
- In totaal hebben er dertig mensensoorten bestaan. wij, de homo sapiens, zijn de enigen die nu nog leven. Denk jij dat in de toekomst er ook nieuwe menssoorten bij komen? Zo ja, hoe ziet dat eruit dan? Een kruising met een alien? Een hologrammens? Of...?
- Nu jij inademt, adem je een tweedehands molecuul in. Tweedehands? Tiendehands!! Honderdstehands! Miljarderhands! Dit molecuul heeft al vele avonturen beleefd, maar welke? Jij mag het schrijven, waar en bij wie en wanneer heeft dit molecuul geleefd?

www.tialdahooegeveen.nl
